

Adaptacja do skutków zmian klimatu – w praktyce.

Jednym z bardziej dyskutowanych dziś zagadnień związanych z negocjacjami nowego porozumienia klimatycznego jest wsparcie finansowe dla krajów rozwijających się, przeznaczone m.in. na adaptację do skutków zmian klimatu. Wiele dyskutuje się o potrzebnych sumach i sposobie podziału tych obciążeń finansowych pomiędzy kraje rozwinięte. Mało jednak wiadomo o tym, na czym ma polegać owa adaptacja i czym różni się od pomocy humanitarnej czy rozwojowej. Poniżej prezentujemy streszczenie publikacji „Adaptacja do skutków zmian klimatu”, wydanej przez międzynarodową organizację Oxfam International¹, poświęcone metodom zapobiegania różnym zagrożeniom związanym ze zmianami klimatu.

Antropogeniczne zmiany klimatu są największym zagrożeniem dla rozwoju i w szybkim tempie zwiększają negatywne oddziaływanie na społeczności, zwłaszcza najbardziej i zmarginalizowane, przekraczając ich możliwości radzenia sobie z niestabilnością i zmianami klimatu czy związanymi z tym katastrofami. Dotyczy to obszarów, gdzie uprawy będące podstawowym źródłem utrzymania są zagrożone w związku z przekraczaniem granicznych temperatur ich tolerancji; nieregularnych opadów i zmian pór roku burzących cykle rolnicze i destabilizujących sytuację rolników; podnoszącego się poziomu morza powodującego zalewanie zbiorów i zanieczyszczanie zasobów wodnych słoną wodą; w tych wszystkich przypadkach konsekwencje antropogenicznych zmian klimatu zwiększają koszty codziennej egzystencji, co dotyczy zwłaszcza ludności wiejskiej.

Zmiany klimatu wiążą się z trzema zasadniczymi wyzwaniami dla społeczności wiejskich: podważenie trwałości aktualnych strategii utrzymywania się; zwiększona presja na już zdegradowane bazy zasobów naturalnych; zwiększone ryzyko kataklizmów związanych z sytuacją klimatyczną. Efektywna adaptacja musi więc łączyć trwałe sposoby na życie, zarządzanie zasobami naturalnymi oraz ograniczenie ryzyka katastrof, co pozwoli wnieść wartość dodaną do analiz związanych ze zmianami klimatu.

**DLA
KLIMATU
PRZECIW
UBÓSTWU**

Aby to osiągnąć, konieczna będzie realizacja szeregu zróżnicowanych działań adaptacyjnych, obejmujących zarówno reakcję na konkretne oddziaływania, jak i zapobieganie narażeniu i zarządzanie ryzykiem, w przypadku, gdy skala i kierunek zmian klimatu są mniej oczywiste.

Nie istnieją gotowe, dopasowane do każdego warunków strategie adaptacji do zmian klimatu, jako że w trakcie ich tworzenia uwzględniane muszą być liczne czynniki o charakterze lokalnym. Istnieje jednak szereg narzędzi i technik, które po odpowiednim dostosowaniu do warunków lokalnych, mogą z całą pewnością przynieść korzyści społecznościom. Przykładowo, w miejscach gdzie podstawowe dla egzystencji uprawy narażone są na zmianę temperatur poza granicę ich tolerancji, istnieje pilna potrzeba wyhodowania odmian odpornych na gorąco oraz zapewnienie odpowiedniego nawodnienia adekwatnego do zwiększonej ewaporacji. Tam, gdzie nieregularne opady i zmiany pór roku zaburzają cykle rolnicze, potrzebne jest prognozowanie lokalnej pogody oraz trendów sezonowych pod kątem potrzeb rolników, zbieranie deszczówki w sposób niezagrażający zaangażowanym w to kobietom i dzieciom, stosowanie metod rolniczych chroniących glebę poddane stresowi wodnemu oraz szybciej dojrzewających odmian roślin, jak również sadzenie drzew na obszarach narażonych na krótkotrwałe powodzie i erozję gleb.

1) Oxfam discussion document „Climate Change Adaptation”, 2 November 2009, dostępny na: http://www.oxfam.org/sites/www.oxfam.org/files/adaptation_report_summary_021109.pdf

Tam, gdzie podnoszący się poziom morza powoduje zalewanie słoną wodą upraw oraz źródeł czystej wody, istnieje pilna potrzeba wyhodowania albo wyboru odpornych na sól odmian roślin, zainwestowania w gospodarkę wodną w celu ochrony wody pitnej, a w niektórych przypadkach, budowy obwałowań nabrzeżnych czy systemów drenażu.

Jeśli na poziomie lokalnym mają być uzyskane wymierne rezultaty, kluczowy jest udział społeczności, która jest w stanie określić, co jest niezbędne dla adaptacji. W obliczu ograniczonych danych meteorologicznych dla wielu części świata, to społeczności są najbardziej świadome zachodzących zmian i ich wpływu na codzienną egzystencję. Brakuje jednak warunków umożliwiających zebranie ich obserwacji i pojawiających się wyzwań w sposób pozwalający określić trendy średnio- i długoterminowe dotyczące zmian klimatu oraz zasoby i działania, które powinny stanowić na nie odpowiedź. Wiedza specyficzna dla danej lokalizacji, płynąca właśnie od samych społeczności, jest kluczowa do zrozumienia kontekstu ich narażenia, który łączy lokalne obserwacje klimatyczne, trendy zmian klimatu, lokalne sposoby utrzymywania się, zależność ubóstwa od środowiska, istniejące nierówności, normy kulturowe, polityki i praktyki rolne, dostęp do lokalnych usług itp.

Społeczność międzynarodowa musi zapewnić zasoby i warunki umożliwiające rządów poszczególnych państw zorientowanie działań adaptacyjnych na potrzeby grup najbardziej narażonych na skutki zmian klimatu.

Krajowe procesy planistyczne muszą promować adaptację, która wychodzi z poziomu społeczności.

Bez umocowania procesów decyzyjnych dotyczących adaptacji w miejscu specyficznym dla jej kontekstu, istnieje ryzyko prowadzenia niewłaściwych działań adaptacyjnych, pogłębiania nierówności i niezapewnienia wsparcia jednostkom najbardziej narażonym w obrębie społeczności, bądź też braku pozytywnego nastawienia w terenie, uniemożliwiającego skuteczne wdrożenie działań.

Jest to istotne wyzwanie, z uwagi na fakt, że stopień narażenia wynika zarówno z natężenia oddziaływań jak i zdolności do adaptacji. Często oznacza to tyle, że społeczności i jednostki najbardziej narażone będą jednocześnie w największym stopniu zmarginalizowane i najmniej wspomagane przez istniejące na różnych poziomach instytucje. W tej sytuacji, mamy nadzieję, że poprzez ukierunkowanie krajowych procesów planowania działań adaptacyjnych na lokalne rezultaty, istniejące nierówności nie będą ulegały ugruntowaniu, a najbardziej narażeni adresaci działań adaptacyjnych zostaną zidentyfikowani i potraktowani priorytetowo oraz uzyskają możliwość społecznej kontroli instytucji odpowiedzialnych za te procesy.

Na podst. tekstu: „Climate Change Adaptation”. Dostępny na:
http://www.oxfam.org/sites/www.oxfam.org/files/adaptation_report_summary_021109.pdf

**DLA
KLIMATU
PRZECIW
UBÓSTWU**

Partnerzy:

www.globalnepoludnie.pl www.dlasklimatu.pl

Kontakt: Polska Zielona Sieć, ul. Kaszubska 57/204, 70-402 Szczecin
Tel.: +48 91 880 38 72

Aleksandra Antonowicz, ola@globalnepoludnie.pl, +48 601 325 242

Materiał przygotowany w ramach projektu „Dla Klimatu = Przeciw Ubóstwu”, przy wsparciu finansowym Unii Europejskiej. Za jej zawartość jedyną odpowiedzialność ponosi Polska Zielona Sieć. Publikacja pod żadnym względem nie może uchodzić za stanowisko Unii Europejskiej.